

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 2222/1935.

Concurs la parohia Haieu.

Penru complenirea parohiei Haieu (protopopiatul Oradea) devenită vacantă prin moartea M. On. Ioan Cinca, publicăm concurs cu termenul de 15 Iulie crt. Oradea, 11 Iunie 1935.

No. 2221/1935.

† Necrolog.

Cu durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că M. On. Ioan Cinca, protopop on. paroh în Haieu, în ziua de 6 Iunie crt., a reposat în Domnul în anul al 43-lea al preoției și al 69-lea al vieții sale.

Preoții diecezani pentru repaosul sufletului adormitului Frate vor aduce la altarul Domnului sufragiile pii indatinat.

In veci amintirea lui!
Oradea, 11 Iunie 1935.

PARTEA NEOFICIALĂ

RUSALIILE

Sărbătoarea Rusaliilor ne amintește acea miraculoasă schimbare pe care pogorirea Spiritului Sfânt a produs-o în sufletul Apostolilor. Nu mai sunt șovăitori și fricoși, nu se mai tem de Jidovi, nu se mai ascund; ci, plini de curaj și bărbăție, pășesc în public, ca să propovăduiască cu încredere și demnitate cuvântul mântuitor, evanghelia lui Isus Christos. Și astfel începe activitatea lor binefăcătoare, care în scurt timp așează definitiv temelii solide ale Bisericii creștinești, ca prin ea să se producă toate roadele pe care putea să le dea sacrificiul sublim de pe Golgota și învierea glorioasă de a 3-a zi.

Viața neamului românesc a ajuns și ea în preajma sărbătorii Rusaliilor. Golgota noastră a fost lungă, a durat secole și a fost bogată în dureri și suferințe. A trebuit să dăm multe jertfe, să sacrificăm mulți eroi, pentru ca să putem vedea înfăptuit și praznicul cel mare al Invierii românești, sărbătoarea înălțătoare a

întregirii neamului. Dar atât Golgota, cât și Invierea românească nu pot avea nici un rost, dacă nu se vor lega organic cu Rusaliile românești. Fără Rusalii au fost zădarnice atât suferințele de veacuri, cât și jertfa nesfârșitului șir de eroi. Fără Rusalii nici marele praznic al întregirii naționale nu poate avea alt sens, decât acela de-a face prăbușirea mai adâncă și mai dureroasă. Timpul Rusaliilor a sosit. E vremea ca să culegem și noi toate roadele Pătimirii și Invierii noastre, sau să ne prăpădim ca niște nevrednici.

Dar unde sunt apostolii noștri? Apostolii neamului nu pot fi alții, decât îndrumătorii lui naturali, iiii cei mai luminați ai lui și cari n'au rupt încă legăturile sufletești cu el; apostolii trebuie să fim noi cărturarii, cât timp mai există în sufletul nostru o scânteie din focul sacru al dragostei de neam.

Suntem în sărbătorile Rusaliilor. A sosit timpul să ieșim din nepăsare și pasivitate. Să urmărim pilda Apostolilor. Să nu mai fim șovăitori și fricoși. Să nu ne temem nici de aceia ce sug seva dătătoare de viață a neamului, nici de aceia ce omoară încrederea în puterile sale. A venit vremea să începem lupta hotrită și nemiloasă atât împotriva ființelor parazitare cari sustrag și înstrăinează bunurile materiale ale acestei țări binecuvântate, cât și împotriva acelor cari distrug și secătuesc bunurile spirituale și morale ale acestui popor blajin și prea iertător, terfelind în noroi tot ce are neamul mai mândru și mai de valoare.

Au sosit Rusaliile. E vremea să se organizeze toate forțele morale și intelectuale, Nu mai putem privi nepăsători în jurul nostru. Trebuie să luăm parte la toate manifestările de viață publică și socială, pentru ca să combatem pretutindenea elementele nevrednice și destructive și pentru ca să așezăm la temelie vieții noastre naționale și de stat stânca de granit a moralității.

Suntem în sărbătorile Rusaliilor și din acest prilej ne simțim îndemnați să facem un insistent și călduros apel către toți aceia cari pot și vreau să ne înțeleagă. Credem că e de datoria imperioasă a oricărui Român conștient să acționeze individual și colectiv, să promoveze din răspuțeri toate asociațiile care urmăresc realizarea acestui scop măreț. Între aceste asociații

menționăm în mod deosebit Agru-l sau Asociațiunea Generală a Românilor Uniți.

Rusaliile pe lângă semnificația lor general-creștinească de a fi sărbătoarea pogoririi Spiritului Sfânt și a întăririi sufletești a Apostolilor, au primit la noi la Români și un alt înțeles special, acela de a fi o comemorare a morșilor. Ziua din ajunul Rusaliilor se numește și Sâmbăta-morșilor. Din acest cult al morșilor își are originea și numirea românească a acestei

sărbători. *Rosalia* erau coroanele de flori cari împodobeau mormintele morșilor în această zi.

Rusaliile pentru noi Români trebuie să însemne o sinteză a acestor două semnificațiuni. Cultul morșilor și în primul rând al acelor cari au murit pentru idealul național, adică cultul eroilor împreună cu tăria de suflet a demnității și curajului cetățenesc trebuie să fie pietrele de temelie, pe cari să se înalțe edificiul grandios al vieții noastre naționale.

S. Anca.

Congresul Agru-lui dela Beiuș.

In zilele de 1 și 2 Iunie, Beiușul; orășel aciuiat la poale de codru, a îmbrăcat straie de sărbătoare. A primit oaspeți, a găzduit una dintre cele mai îndrăgitoare și mai viguroase manifestații de viață a Bisericii noastre Române Unită cu Scaunul Apostolic al Romei. Beiușul avea datorită s'o face, fiindcă această Biserică a noastră i-a dat nimbul ce l-a ridicat din anonimatul unui târgușor de munte, la rolul mare ce l-a avut și-l are în istoria culturală a Românilor de dincoace de Carpați. Prin danțile și citirile episcopilor Samuil Vulcan, Mihail Pavel, Demețriu Radu s'au ridicat aici nu numai ziduri ci s'a cimentat aici și o bună parte din sufletul lor mare, ce radiază intens peste veacuri. Zidurile sure, cu severitate lor cărturărească predispu suflutele spre jertfă și muncă spirituală și generațiile de profesori cărturari de talia lui Teodor Aron, Ioan Buteanu, Constantin Pavel s'au nizuț ca atmosfera aceasta să fie potențată an de an. Prin Beiușul de ieri și cel de azi vorbește spiritualitatea gravă, austeră a Bisericii noastre, a Ardealului nostru de pe vremuri. Din acest suflu de viață s'a născut o țară nouă.

Și precum Făt Frumos din basmele noastre a băut apă din izvorul fermecat pentru ca să recâștige puteri, am plecat și noi la suflul de viață al străbunilor pentru ca să ne renaștem sufletește. Iată rostul și semnificația congresului nostru dela Beiuș.

Ziua 1.

Sâmbătă, 1 Iunie, cu cer închis, plumburiu, încă de dimineața începe o ploaie mărunță, ca prin sită, iar dup'amiază norii își varsă cu prisosință belșugul. Cu toate acestea oaspeții sosesc. Oradea, Carei și alte centre ale diecezei noastre, cu autobuzul, cu trenul, descind rând pe rând cei chemați și cei ce se interesează de problemele noastre.

O sală a liceului „Samuil Vulcan” geme de mulțimea intelectualilor curioși să știe ce va fi a doua zi. Comitetul diecezan dela Oradea împreună cu cel parohial, dela Beiuș țin aici o ședință preliminară ce se prelungește până la ora 12 din noapte. Se discută aici

probleme interesante, se pun la punct probleme de viitor și lumea abia se îndură să mai plece. Au ținut sfat aici: Președintele *Dr. Victor German*, Păr. Canonic *Augustin Maghiar*, asistentul eclesastic Păr. Canonic *Dr. Aloisie L. Tăutu*, D-l *Șt. Mărcușiu*, profesorii dela Oradea, *Ioan Buta*, *Augustin Cosma*, *Dr. Gavril Stan*, *Aurel Pop*, *Dr. C. Tămăian*, *Vasile Bolca*. Remarcăm prezența multor profesori dela Beiuș în frunte cu directorul liceului *Dr. Flueraș*. Aici e întreaga organizație din Beiuș, în frunte cu președintele local, *D-l Dr. Bozac*, Păr. *Protopop Dr. Hetcou*, *Prof. Bușiția*, *Prof. Teiușan*, *Prof. Popoviciu*, *Prof. Ștefan Musta*, *D-l Santău*, *D-l Rîțiu*, *Ing. Boeriu*, *D-na Angela Sălăgean*, *D-na Dr. Pavel* etc. Organizația din Carei, reprezentată prin *D-l Aurel Coza*, directorul liceului »Vasile Lucaciu« și vicepreședinte al Agrului eparhial. În mijlocul unei lumi atât de selecte e așa de plăcut, dar atât de greu să tronezi. De aceea președintele Agru-lui Eparhial *D-l Dr. Victor German*, după un răstimp, cedează prezidiul ședinței D-lui vicepreședinte *Ștefan Mărcușiu*.

Ziua a 2-a.

În zorii zilei încep să sosească satele: *Delani*, *Finiș*, *Negru*, *Pocola*, *Fiziș*, *Uileac*, *Soncuius*, *Petrani*, *Băița*, *Vintire*, *Hołod*, *Drăgești*, *Grulung*, *Sâmbăta* etc., mulți, tot mai mulți până când numărul celor sosiți trece binișor peste 5000. Frumoși îmbrăcați, în pitorești straie regionale de sărbătoare, procură o plăcută atmosferă de sărbătoare tradițională românească. La ora 9 dimineața începu Liturghia solemnă. I. P. S. S. Episcopul *Dr. Valeriu Traian Frențiu*, înconjurat de întreg capitulul din Oradea și de un important săbor de preoți celebrează sf. Liturghie. Biserica parohială e neîncăpătoare. Capela liceului, unde celebrează Păr. *Bal*, *Musta*, *Bolca* și *Pașcadi* e tixită. Aci predică Păr. *Dr. I. Bal*. Cu cunoscuta-i vervă talmăcește evanghelia zilei, stigmatizând viciul beției atât de frecvent în acea regiune. Din suflete calde se ridică rugăciuni către cer. La liturghia pontificală predică Părinte *Profesor Augustin Cosma*, interpretând evanghelia din Dumineca orbului. Cu verva-i cunoscută face un apel către credincioși, să deschidă

ochii, să vadă trebuința de a se înșirui în cadrele Agrului pentru a combate, cu puteri unite, mișmele morale din zilele noastre, care viciază atmosfera sufletească a unui neam întreg.

După Liturghie urmează o *înălțătoare procesiune euharistică*, prin careul pieții Dr. Ciordaș. La procesiune au participat credincioșii din satele sosite la congres, școlile secundare din localitate, călugării asumpțiști, clericii dela Academia Teologică din Oradea și o mulțime de credincioși. Lumea a rămas deplin impresionată de această manifestație creștină.

La ora 12, în sala festivă a liceului »Samuil Vulcan« se face deschiderea solemnă a congresului. I. P. S. S. Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu rostește următorul cuvânt de deschidere :

CHRISTOS A INVIAT!!

Onorată adunare generală, iubiților frați și fii !

Înainte cu două săptămâni sf. Părinte a ridicat la cinstea altarului pe doi mucenici din Anglia, cari și-au vărsat sângele pentru credința lor tare și vie și pentru ca să-l prefacă în sămânța de adevărată credință în iubita lor Patrie. Și într'adevăr această sămânță a căzut în pământ bun și roditor și an de an se înmulțește numărul acelor, cari au început să refacă legătura cu Maica creștinătății, cu Roma eternă, de care a fost ruptă cu silnicie țara lor. De aceea sf. Părinte în omilia sa, ținută în onoarea celor doi sfinți noi a putut zice : »Nullo crudelitatis genere destrui potest sacramento crucis Christi fundata religio, non minuitur persecutionibus Ecclesia sed augetur ; et semper dominicus ager segete ditior vestitur, dum grana multiplicata nascuntur« (22, 789/119/1935), ceea ce pe românește se traduce : religiunea fondată pe sacramentul crucii lui Christos nu se poate distruge cu nici un fel de cruzime. Biserica prin prigoniri nu se micșorează ci se mărește ; și ogorul dumnezeesc se îmbracă în recoltă tot mai bogată, de câte ori semințele incolțesc și rodesc. Agrul nostru încă trebuie să-și înmulțească roada sa, an de an, chiar și dacă nu e silit să fie udat cu sânge de al martirilor ; fiindcă nu toți mucenicii își varsă sângele pe eșafod, ci mulți își sfârșesc zilele prin temnițe sau rupți de foame. Cu această din urmă metodă voește francmasoneria sau mai bine zis bolșevismul latent ce domnește la noi să extirpeze pe încetul religia din sufletele credincioșilor noștri. Bazați pe cuvintele : »Bate voui Păstorul și se vor risipi oile«, întâi au introdus în bugetul țării plăți destul de bune pentru toți Preoții tuturor confesiunilor și foarte multe ajutoare tuturor bisericilor și au trimis apoi pe sate anumiți agenți să îndemne pe credincioși să nu mai dea nimic Bisericii și să nu mai plătească ștolar și lectical Preoților, fiindcă aceștia au plată mare dela Stat și prin improprietărire au primit pământ mult. Iar când poporul a fost convins și desvâțat a nu mai

da cu ce datora bisericii și Preoților, membrii comisiei bugetare înainte cu vreo 5 ani au încercat să reducă plata Preoților cu 75%. Pretestându-se însă la vreme și văzând că n'a fost bine ales momentul și că biserica ar ieși de data aceasta învingătoare, au cedat și au început o altă metodă, a curbelor, tăind an de an câte ceva, până s'a ajuns la salariile de mizerie de azi ale Preoțimii. Iar ca să rupă orice rezistență care numai prin solidaritate se poate ajunge, au făcut intrigă între confesuni sugerând fieștecăreia că una e neîndreptățită pentru cealaltă.

Papa Piu al X-lea a zis deja în 1905 (Enciclica *Il fermo proposito* din 11 Iunie 1905) : Acțiunea catolică s'a înființat nu numai pentru sfințirea sufletească a membrilor ei, ci și pentru răspândirea Impărăției lui Christos în indivizi, în familie, în societate și »fiindcă își propune a înnoi toate întru Christos, este un adevărat apostolat pentru onoarea și mărirea lui Christos însuși«. Deci fiecare membru al Agrului trebuie să se silească a iubi pe Domnul Dumnezeu din tot sufletul său, din toată inima sa, din tot cugetul său și din toată puterea sa. Nu numai când și până când îi merge bine, ci în orice împrejurări, chiar și când e pus la încercare, ca dreptul Iov. Și dragostea aceasta sinceră și adevărată să o propage cu exemplul și cu vorba, nu numai printre ceilalți membri ai Agrului, ci și printre toți prietenii și cunoscuții săi.

Câți creștini sunt cari zic : »N'am ucis, n'am furat, n'am aprins casa nimănu și așa n'am pentru ce mă spovedi și își sugerează că sunt foarte buni creștini și iubesc pe Dumnezeu, sau alții, cari cași farizeul din sfânta Evanghelie zic : »Dumnezeule, mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni : jefuitori, nedrepti, preacurvari, sau cași acest vameș. Postesc de 2 ori în săptămână, dau zecuială din toate câte am.« Partea aceasta a doua : »Postesc de două ori în săptămână și dau zecuială din toate câte am«, o zic mai pușini fiindcă nu le convine și așa nu o consideră de obligatoare pentru ei, ci zic că postul a fost introdus în orient, unde sunt multe fructe și călduri mari și nu se poate mânca multă carne și fierbe cu untură, dar la noi mânci ce ai și ce poși. Iar ce privește zecuiala, chiar și creștinii bunii, cari se străduiesc a împlini cât se poate de bine poruncile lui Dumnezeu și ale Bisericii, zic că porunca aceasta a fost în Legea Veche și a obligat numai pe Evrei. În zădar le-am arătat și noi prin mai multe pastorale, că legea zecuielii obligă tot așa și în Testamentul Nou ca și în Testamentul Vechiu ; și a fost dată pentru toți oamenii până la sfârșitul veacului, cum zice Sf. Alfons Liguori : »Întru recunoașterea stăpânirii lui Dumnezeu.« În rugăciunile noastre îl numim pe Dumnezeu, »Atotstăpânitor«, dar în praxă nu voim să-l recunoaștem, ci mai bine suntem gata să l ucidem pe Moșteanul, să ne rămână nouă tot, cum au făcut lucrătorii din vie, în parabola spusă de Isus. În zădar am arătat cu

citare din Sf. Scriptură, din Sf. Părinți, din Sf. Sinoade Ecumenice, că și noi toți creștinii, Preoți și mireni suntem obligați a da zeciuiaia regulat și conștiincios și că criza care domnește de atâția ani nu va înceta până ce nu ne vom întoarce cum ne zice Domnul prin prorocul Malahia: »V'ați abătut dela legea mea și nu o ați păzit, întoarceți-vă către mine și mă voi întoarce către voi« și »iarăși va trimite Domnul ploaie timpurie și târzie, ca mai 'nainte și se vor umplea ariile de grâu și se vor vărsa teascurile cu vin și unt de lem« (Ioil 2, 24) și va înceta criza. Iar Biserica Domnului din nou își va putea începe activitatea sa filantropică întreagă și va putea învinge orice atac al dușmanilor săi. Atunci mucenicia Preoților prigonii și înfometaji de veacuri, va da rod ca și sămânța, care a căzut în pământ roditor. Și numai atunci vom fi siguri că iubim pe Dumnezeu din toată inima noastră.

Doresc din tot sufletul ca Agrul nostru și în special Agrul nostru diecezan să devină un pământ cât mai roditor și prin împlinirea conștiincioasă a tuturor poruncilor și dreptății și augmentarea virtuților în sufletul membrilor săi să răspândească un parfum încântător, care să se ridice până la cer și urându-vă succes bun și felicitând călduros comitetul central pentru munca rodnică depusă în ultimul an, declar adunarea generală a Agrului diecezan din anul 1935 deschisă.

Președintele D-1 *Dr. Victor German*, rostește următoarea cuvântare :

Organizația diecezană a Agrului se găsește în perlerinaj aici, în acest oraș sfințit de moaștele celui dintâi și celui mai mare Agrist de pe aceste plaiuri, care a turnat în faptă statutele noastre, mai înainte ca noi să le fi conceput în scris, care din prima lovitură a nimerit drumul, iar noi de câți ani băjbăim fără a găsi calea adevărată; el va rămâne pentru totdeauna pilduirea cea mai eclatantă a omului crescut de Biserică pentru Neam, a credinței dumnezeiești pusă din serviciul adevărului biruitor și prin martirajul lui Ioan Ciordaș nu a conștințit suferințele generațiilor trecute, căci prea destul au pățimit cei de ieri, ca să mai fi fost nevoie de o nouă jertfă. Nu! moartea lui a răscumpărat nemerincia noastră; cei de azi și de mâine nevrednici fiind ajuns-am să vedem ziua învierii. În umbra acestei vieți de suprem ideal agrist, care a existat aievea, mai e nevoie oare de o nouă dovadă, cât de nevrednici epigoni suntem, în fața întrebării și a zbuțimului zădarnic de trudă pentru a ne găsi rostul de a fi?

Am putea zice, că din prima clipă Beiușul i-a dat lui Ciordaș toată solitudinea respectul și prietenia și abia azi ne dăm seama că ce mare lucru este aceasta cunoaștere și recunoaștere. Nu a fost un singur om, ci toți s'au contopit în el, vieța lui a fost vieța Beiușului, biruințele lui ale neamului. Trimisul lui Dumnezeu și alesul futurora; gata să moară cu el și pentru el, cum ne arată pilda celui mai vrednic din tovarășii lui: Bolcaș. Atunci cei pregătiți de jertfă aveau credință tare până la moarte și unificatoare desăvârșită prin moarte.

Idolul întregului popor de aici, când simțise că

jertfa lui va putea asigura izbânda, a îmbrăcat în splendoarea gloriei pe idealul Neamului: Vasile Lucaciu. Beiușul îl alege pe Ciordaș, iar el pe Lucaciu. Unde suntem astăzi în fața acestei ierarhizări? Iar pentru Biserica noastră va rămâne pentru vecie, aceasta epopee a Beiușului, reprezentată prin consacrarea dată Leului din Sisești, dovada de ceea ce a fost, este și va fi.

Vieța și moartea lui Ciordaș, au o înfățișare cu totul excepțională. Cât de puțini au norocul să poată trăi frumos ca el, și ce extrem de rari sunt aceia cari binemerită cinstea morții lui chinuite. A trăit mai mult pentru alții și a murit numai pentru alții. Idealul nostru agrist rămâne urmarea lui Christos; încercăm după neputințele noastre și reușim cu nevrednicile noastre. Cine a mai avut norocul să se poată apropia așa de mult de Mântuitorul ca acest martir? Nu o spunem aceasta, fiindcă o credem, ci o recunoaștem fiindcă ni-se arată. Dacă a fost aplaudat în vieța lui — și a fost — nu pentru înălțarea lui s'a făcut, ci ca să-i ridice pe ceilalți la el, intrat-a în Ierusalim aici, altă Golgotă adevărată i-a fost Lunca. Vieța a fost a poporului său, cum însuși a declarat, vorba sa totdeauna cuvântul D-lui a vrut să fie, și cel mai mare a fost ca avocat când și-a apărat Biserica și Neamul. Din sufletul lui Ciordaș și alții ca dânsul a luat ființă Agrul nostru, prin ruga și vrednicia lor s'a îndurat Cel de Sus de a încerca și în acest fel mântuirea noastră refăcând vieța lor ne dăm seama cu adevărat de rostul lui, urmând faptele lor î-l servim. Acei cari au trăit ca Ciordaș și au cunoscut idealul lui în toată măreția sa, când văd zilele noastre și știu cum le-a visat el î-și dau mai bine seama ca oricine, că un testament avem de împlinit. Tovarăși lui de eri au datoriat principală de a fi în fruntea acțiunii noastre; eri cu dânsul azi și mâine cu Agrul, căci Ciordaș trăește în Agru și numai prin sufletul de jertfă până la martiraj, ca al lui Ciordaș, va trăi Agrul.

Acei cari din mila lui Dumnezeu ați prins o fărâmă din sufletul lui mare puneți-o pe altarul organizației noastre ca să-i asigurați vieța veșnică; acei cari ați împrumutat ceva din bunătatea mare a inimii lui, aduceți-o între noi, ca să aprindă nepăsările și să biruim necredințele. Acei cari pretindeți ce puteți și știți aprecia imensitatea jertfei vieții lui trăite și stinse, dovediți că sunteți într'adevăr pătrunși de măreția sacrificiului prin pilda muncii noastre, prin vieța închinată amintirii neuitate. Iar pentru a ști ce înseamnă tovarăș de muncă și jertfă, cum trebuie să muncim împreună cu toții pentru acest neam, priviți-l pe Bolcaș. S'au înțeles desăvârșit în vieța, împreună unul lângă celalalt, nicidecum și de nimic despărțiți, au rămas pentru vecie — după moarte.

Pentru aceia cari ați fost martorii, tovarășii, prietenii celei activități, cari ați avut norocul să trăiți împreună o parte din vieța, cari ați cunoscut gândurile cele mai curate și ideile celea mai nobile, din câte pot exista, cari ați avut fericirea de a înțelege ceva din măreția tainică a ființelor eroice, zic pentru Dvs. fericții muritori este mai clară noțiunea și sensul Agrului, transmiteți-o și propagați-o deci. Ați văzut și cunoscut întruchiparea cea mai desăvârșită a Agristului, care nu e înscris, știți și arătați cum să fim noi cei înscrisi și cei cari trebuie să ne înscrim. Dacă am fi demni am auzi glasul lui străbătând din profunzime și glasul lui de Arhangel ar răsuna umplând văzduhul, vrednicia noastră ne-ar face să-i întrezărim

figura plutind deasupra noastră cu stânga ocrotitoare, iar cu dreapta arătându-ne calea.

Dă Doamne credincioși ca Ciordaș Bisericii, Români, împreună luptând, ca Ciordaș și Bolcaș Neamului, trăind și murind împreună, ca să învăluiească în aureola de glorie pe vrednicii urmași ai părintelui Lucaciu.

Pentru cuvintele frumoase de îndemn Agru-l nostru diecezan:

Își exprimă omagiile Excelenței Sale, prin binecuvântarea căruia se revarsă asupra noastră darul Celui de sus.

Față de reprezentantul conducătorilor noștri politici ne exprimăm recunoștința noastră, care se va transforma în admirație în clipa, când, cei răspunzători de destinele neamului, vor transforma țara aceasta în via Domnului.

Raporturile noastre cu Biserica cealaltă națională născând și nimic nu le va reprezenta mai convingător ca jertfa comună a celor doi martiri., Din somnul lor de veci se Țese visul nostru viitor.

Cu Biserica Romei una suntem prin sânge și credință, iar organizația noastră o mică părticică întârziată și străduitoare din marele organism al Acțiunii Catolice, înfrunghierea idealului pontifical.

Beiușului nu-i putem exprima prin vorbe grațitudinea noastră, căci în acest pământ sfințit de moaștele martirilor, și udat veacuri de-a-rândul cu lacrimile de suferință a umilirii și robiei, numai faptele vor dovedi, că am fost într'adevăr sămănătorii Cuvântului dumnezeesc.

Dacă ieri școala a fost torța de lumină, care a arătat drumul de întâlnire și unire pe veci a tuturor Românilor, azi, împreună cu toate societățile culturale, are datoria să se transforme în reflector puternic pentru a ne dirija pe potecele întortochiate a greului urcuș ce ne așteaptă în viitor: cum Astra ad astra.

Față de Reuniunea Femeilor Române avem sentimentele de iubire fiască a copilului față de mamele noastre, care ne-au crescut la sânul lor dulce cu Tatăl nostru, învățându-ne Deșteaptă-te Române.

Deputatul și primarul Beiușului, d-l *Nerva Traian Cosma*, transmite salutul d-lui Prefect al județului Bihor și salută congresul în numele orașului Beiuș. El spune că acțiunea Agru-lui, în vremile de distrugere morală ce le trăim, este binevenită și de aceea merită aprobarea și sprijinul tuturor oamenilor cari doresc binele acestui neam.

Păr. Protopop Petru E. Popp, în numele bisericii ortodoxe române cere ca cele două biserici naționale, în apărarea patrimoniului național, să stea totdeauna alături. Să nu neglijăm în acest drum, exemplele trecutului.

Păr. Canonic Dr. A. Ludovic Tăutu salută congresul în numele Comitetului central al Agru-lui. Agrul are de scop să trezească conștiința și demnitatea de Român unit cu biserica Romei. Asociația Agru-lui este și va rămâne una dintre cele mai puternice fortărețe de energie în viața noastră de stat și apărare a moralei evanghelice.

Păr. Protopop Paul Hauler aduce salutul bisericii

catolice de rit latin. *Păr. Protopop Dr. V. Hetcou* vorbește în numele parohiei române unite din Beiuș.

În numele Agru-lui Beiuș vorbește foarte frumos *D-l Dr. Bozac*, președinte. Iată ce spune D-sa:

Înalt Preasfințite, Doamnelor și Domnilor,

O vie și adâncă mulțumire mă cuprinde azi, și cred că toți sunt alături de mine cu aceeași mare și înălțătoare bucurie, pe care numai o manifestare similară (cele de azi) poate să ne-o dea.

Și bucuria noastră este cu atât mai mare, cu cât orașelului nostru i s'a dat cinstea de a fi ales locul pentru congresul Agru-lui.

Fii bineveniți în orașelul nostru, care totdeauna a servit cu devotament cauza Bisericii noastre și a Națiunii, adăpostind între zidurile vechilor sale insti-tuții idealul și străduințele noastre și ale părinților noștri.

Cultul trecutului, cinstirea înaintașilor, cari au luptat cu atâta dârzenie pentru înfăptuirea unui mare ideal, trebuie să fie adânc răvășite în sufletele noastre, căci viitorul nu se poate cuceri fără acest mare capital sufletelesc adunat de generațiile trecute.

În epoca aceasta de grele încercări, când temelia vieții noastre sociale este săpată cu o tenacitate diabolică de factori care tind la coborîrea Bisericii și a Creștinismului, nimic nu ne poate ajuta mai mult decât *unitatea de credință și forță*.

Avem de purtat o luptă grea contra acestui dușman care lucrează din umbră și nu cunoaște deviza: *Onoare și Curaj!*

Zilnic vedem cum moștenirea noastră sfântă, credința pe care Isus ne-a lăsat-o cu atâta iubire, cum tot ce ne e drag nouă, este batjocorit și insultat de acești dușmani.

Ori, în fața acestor atacuri nu putem sta pasivi. Luptă și încă o viguroasă luptă se cere să ducem ca să mântuim comorile spirituale, care sunt esența vieții.

Și Isus cu Apostolii săi a cucerit lumea, *nu cu sabia, ce-i drept*, dar cu armă mai puternică, cu *Crucea Sa*. Dar până ce semnul crucii a ajuns să fie înfipt victorios pe cetatea nemuritoare a Bisericii creștine, armate întregi de soldați ai lui Christos și-au vărsat sângele de martiri pentru credința lor.

Câtă nevoie am avea noi azi de acești adevărați creștini, cari au știut cum se cucerește o credință.

Au cucerit-o cu atâtea jertfe și noi azi nu știm s-o păzim. Nu știm, fiindcă ne lipsește curajul acțiunii ce numai un suflet detașat de nimicurile vieții de toate zilele, poate să-l aibă.

Dar o luptă de conservare și prosperare este mult mai ajutată când se duce de indivizi organizați și bine conduși. De aceea concentrarea forțelor noastre spirituale în cadrul puternicei Asociații a Românilor Uniți, ne ușurează mult datoria ce-o avem față de **Biserică, Neam și Urmașii noștri.**

Eu nu pot decât să fac un apel călduros la conștiința tuturora, rugându-Vă să desvoltați o activitate colectivă sau individuală cât mai intensă. Să săvârșim fapte, căci credința fără fapte moartă este.

Dacă fiecare din noi, acei care milităm sub semnul crucii, zilnic am încerca să urmăm în faptele noastre, numai într'o infim de mică măsură pe Mântuitorul, am putea forma zidul tare de apărare, de care valurile distrugătoare s'ar frânge.

Un astfel de zid trebuie să fie și Agrul.

Noi să lucrăm cu devotament, ca să adăugăm o cărămidă la înălțarea lui, căci la umbra acestor ziduri puternice se vor odihni și generațiile viitoare, care se vor gândi cu recunoștință la părinții lor. *La luptă deci și nu uitați că avem cea mai tare armă de partea noastră, mai tare ca orice oțel, sufletul.*

Pătruns de aceste sentimente, în numele organizației Parohiale din Beiuș, salut cu toată dragostea Congresul Diecezan al Agrului.

Salutul „Astrei“ îl aduce directorul liceului d-l *Dr. Nicolae Flueraș*, reliefând activitatea culturală a Agrului, ce se împacă atât de bine cu preocupările bătrânei asociații de cultură de dincoace de Carpați.

Mai vorbesc D-l *Știrbu*, în numele Agrului parohial din Carei, d-na *Angela Sălăgeanu*, în numele Reuniunii femeilor române din Beiuș. Urmează apoi cuvântul de mulțumire, adresat tuturora, de către d-l președinte *Dr. Victor German*.

Ședința festivă e terminată, și în curte se adună mulțimea mare a credincioșilor ce așteaptă un cuvânt de îndrumare și îmbărbătare. Se ține aici o *adunare populară*. Se rostesc vorbe însuflețite și instructive de către: *Dr. V. German*, *Păr. canonic Dr. Al. Ludovic Tăutu și D-l Știrbu (Carei)*. I. P. [S. Sa *Dr. Valeriu Traian Frențiu* încheie seria cuvântărilor.

După adunarea festivă, la liceul de fete are loc o masă comună.

Ședința Publică administrativă.

După deschiderea ședinței D-l *Prof. Vasile Bolca* secretarul general al Agrului Oradea citește darea de seamă asupra activității anuale a Organizației eparhiale — Oradea. Raportul se discută în mod amplu.

În legătură cu această discuție *Păr. canonic Dr. L. Tăutu*, ridică problema educației morale din școlile primare și colaborarea armonică, în această direcție, între preot și învățător, pentru a se putea forma o concepție morală și religioasă unitară în sânul popoului nostru. În acest scop cere ca, în deosebi în comunele românești dela frontiera de Vest, învățătorii să fie de confesiunea elevilor. Totodată relevă vexasă sufletească ce o suferă elementul românesc unit din județele Bihor, Sălaj, Sătmar, Maramureș prin colonizările înfipite în mijlocul lor și prin care nu se urmărește decât turburarea liniștei dintre frați.

D-l Președinte *Dr. Victor German* relevă starea din ce în ce mai îngrijorătoare a preoșimii noastre sub raportul material, prin reducerea continuă a salariilor. Preoșii noștri, cari în trecut a fost cei mai însuflețiți animatori ai ideii naționale, iar azi constituiesc elementul de rezistență și contrabalansare a curentelor disolvante din sânul națiunii, sunt pe cale de a fi copleșiți de greutățile vieții, fără să mai fie în stare să-și îndeplinească cele mai elementare datorii față de familiile lor. Vlăstarele lor sunt amenințate să nu se mai împărtășească de lumina cărții din cauza acestei greutăți.

D-l *Prof. Augustin Cosma* cere ca din acest congres să se protesteze în contra tentativei de slăbire a elementului românesc din această regiune, înfostată de minoritari, și să se ceară o îngrădire a avortului susținut cu atâta căldură de unii doctori ce profesază un umanitarism fals și interese contrarii neamului nostru.

D-l *Prof. Ioan Buta* cere ca Agrul să poarte o grijă specială elementului românesc dela orașe, meseriașilor și comercianților români, cari constituiesc întâiul element de luptă și cucerire a citadelor streine din Ardeal și părțile Ungurene. Cere înființarea de căminuri pentru ucenicii români, unde să fie crescuți în spirit creștinesc și orientați asupra falsului miraj pe care li-l ofere cu atâta dărnicie spiritul disolvant al acțiunilor muncitorești cu totul streine și ostile intereselor neamului nostru.

Păr. Dr. Ioan Bal cere ca Agrul să intervină la autoritățile publice ca să dea un sprijin mai eficace în combaterea sectelor care distrug unitatea sufletească a neamului nostru. Să se dea mână de ajutor în combaterea concubinajului, care în aceste părți a devenit o adevărată plagă socială. Toate aceste desiderate se primesc cu însuflețite aplauze.

Urmează apoi raportul casierului. Iau cuvântul: D-l *Ștefan Mărcuș*. *Păr. canonic Dr. A. L. Tăutu*, D-l *Prof. Bușița*, *Păr. Ilușiu (Finiș)*, care relevă că în criza financiară de astăzi nu se mai pot încasa nici taxele cele mai modeste.

Păr. Canonic Ioan Georgescu, pentru întărirea publicității Agrului, cere o duminecă a Presei, iar ce privește cotizațiile, plata lor în produse naturale (grâu, porumb).

Ambele rapoarte se primesc, aprobate fiind cu îndelungate aplauze. Se trimit apoi telegrame Prea Fericitului Părinte *Papa Piu XI*, Majestății Sale *Regelui Carol II* și Guvernului.

După aceea se trece la alegerea președintelui. E ales cu extraordinară însuflețire d-l *Dr. Victor German*, medic — Oradea, iar comitetul se completează cu d-l *Ioan Buta*, vicepreședinte, *Prof. Iacob Crișan*, casier, *Prof. Aurel Pop*, secretar.

Congresul, apoi, ca o rezultantă a discuțiilor votează următoarea moțiune:

MOȚIUNEA VOTATĂ DE AGRU LA BEIUȘ.

1. *Congresul eparhial al Agru-lui Oradea, întrunit la Beiuș în ziua de 2 Iunie 1935, constată cu satisfacție activitatea dezvoltată cu mult zel și însuflețire de toate organizațiile sale de pe întinsul eparhiei. Exprimă mulțumirile sale preoților și mirenilor, cari s'au angajat în nobila luptă pentru reîntronarea lui Christos în suflete, în familii și în societate. Autoriză Comitetul eparhial să folosească toate mijloacele pentru înmulțirea organizațiilor locale și pentru continuarea cât mai rodnică a activității începute.*

2. *Ingrijat de consolidarea sufletească a Țării la hotarele de Vest, reprobă și regretă folosirea până și a patrioticei acțiuni de colonizare ca unealtă de tulburare și de slăbire a unității sufletești ce a existat la frontiera de Vest.*

3. *Viu impresionat de slăbirea și alocurea de încetarea armoniei și tradiționalei colaborări a bisericii și a școlii la formarea religioasă morală și națională a sufletului copiilor din școala primară, cere Ministrului Instrucțiunii în comunele cu Biserici române unite și învățători de această religie, apși a colabora, în biserică și în școală, cu preotul pentru formarea religioasă și culturală. a sătenilor și a copiilor.*

4. *Alarmat de tendința puterilor oculte, vrășmașe bisericii, de a pauperiza clerul, pe însuflețirii apostoli ai ideii naționale creștine, prin continue amputări de salariu, protestează împotriva acestei slăbiri sistematice a celui mai rezistent element împotriva curentelor subversive și dușmănoase fărăi și cere celor în drept așezarea clerului pe o treaptă de salarizare potrivită gradului lor de cultură și formare, conform unei legi de armonizare juste și drepte.*

5. *Ingrijat de soartea și viitorul acestui neam, mai ales aici la granița de Vest, unde elementul românesc trebuie să fie în preponderanță, ca element de veghe, străjer și dig de apărare, protestează împotriva introducerii în codul penal al Țării a licenței desfrânate a avortului medical, cerând comitetului Central al Agrului ca la timpul oportun să facă toate demersurile necesare pentru împiedecarea acestei crime naționale.*

6. *În aceeași ordine de idei cere Comitetului Central să stăruiască cu energie la înfăptuirea integrală a punctelor cuprinse în Moțiunea congresului general dela Lugoj.*

7. *Congresul eparhiei îndrumă organele sale subalterne să se preocupe de crearea și sprijinirea în toate centrele urbane, a micii burghezimi, meseriași, comercianți și ucenici români, cari formează un element valoros și de încredere al bisericii și al neamului.*

După cină, la ora 21, în sala festivă a liceului de băeji s'a dat un reușit festival artistic, în a cărui cadre d-l director *Aurel Coza* dela liceul »Vasile Lucaciu« din Carei a ținut o strălucită și interesantă conferință despre starea sufletească a societății de azi, făcând apel la trebuința imperioasă a unei regenerări morale.

A cântat apoi corul clericilor dela Academia teologică din Oradea, sub conducerea d-lui prof. *Franzisc Hubic*. Cântă arii naționale D-na *Rita Mărcuș* din Oradea, D-na *Amalia Popovici* cu d-l *Grigorie Oșanu* și corul catedralei unite din Beiuș de sub conducerea d-lui *G. Ardeleanu*.

A fost o zi de reculegere și înălțare sufletească rară, care sperăm că va lăsa dăre adânci în vieaja noastră socială.

V. B.

RĂSPUNSUL

la telegramele trimise din congres: Preafericitului Părinte Papa Pius XI, M. Sale Regelui Carol II și D-lui Prim-Ministru Gh. Tătărescu.

Città del Vaticano.

Augusto Pontefice gradito devoto filiale omaggio congresso Azione Cattolica, benedice di cuore dirigenti soci auspicando copiosi salutari frutti cristiano apostolato.

CARDINALE PACELLI.

București, Palatul regal.

Mulțumesc pentru omagiile congresului eparhial.

CAROL R.

București.

Vă mulțumesc călduros pentru simțemintele exprimate cu prilejul congresului eparhial.

GH. TĂTĂRESCU.

Sărbătorirea I. P. S. Sale Episcopului Frențiu.

Dumineca trecută (9 Iunie c.), toată suflarea unită din Oradea a sărbătorit în cadrele unui festival școlar de sfârșit de an, pe bunul nostru Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu, care nu de mult a împlinit 60 de ani de viață. Amânat atunci acest umil prinos de recude recunoscătoare dragoste fiască, pentru doliul Săptămânii mari în care ne găsim, el s'a desfășurat acum cu atât mai sărbătorește și cu un program de totului original în sala festivă a Școlii Normale gr. cat. din loc.

După bucată de cor și orchestră (cuvintele de A. Pop): *Cântați mărire*, dedicație Episcopului Frențiu, executată de corul catedralei sub conducerea Rev. Hubic (a cărui compoziție muzicală și este), a urmat d-l Lucăcel Ioan, cleric an IV, cu recitarea unui alt imn, dedicat de autor tot I. P. Sfințitului Frențiu: *Popas*, de Prof. A. Pop, dela Șc. Normală gr. cat. — Suntem pe terenul producțiilor originale. Inzădar mai încearcă corul să le întrerupă șirul prin *Te-Deum*-ul lui Mendelssohn, căci ele se continuă până la sfârșit. *Cuvântul ocazional* îl rostește Rev. mul canonic Dr. I. Georgescu, ilustrând prin proiecțiuni luminoase înfăptuirile mari ale Episcopului Frențiu, puse fie în serviciul Bisericii și

al culturii, fie în serviciul economiei diecezane. N'au lipsit nici mărețele înfăptuiri dela Oradea, Stâna de Vale, Bălăteasa, Ciungi, Ioșia etc., precum nici frumoasele biserici clădite de I. P. S. Sa în atâtea locuri, în stil românesc. — Fetele Patronajului »Prea Sfânta Fecioară din Nazaret«, adunate și instruite de Sora Sabina Minișan, execută apoi un *Mulți ani* bihorenesc și alte cântări poporane, predate cu simplitate și totuși cu atâtea farmec. Copiii dela Școala de Aplicație își dau și ei obolul la reușita serbării jucând: „*Copiii recunoscători*“, piesă într'un act, de Fr. Matia. Urmează corul Școlii normale, condus de Păr. Prof. A. Iluțiu, cu bucată: „*Bunului Păstor*“, cuv. de I. Șugar, elev de liceu, muzica de Fr. Sebastian, elev al Șc. Normale unite. Și ca și cele mai mici, mulțumită Surorilor conducătoare, își prezintă la sfârșitul serbării — și elevele dela școala dn aplicație, *omagiul* lor de dragoste și recunoștință bunului Păstor.

Exc. Sa Episcopul răspunzând binevoitor învitărilor ce I s'au adresat, a primit apoi să se fotografieze cu corul »Unirea«, cu fetele dela »Patronajul Sf. Fecioară din Nazaret« și cu elevii (și elevele) școlii de aplicație. Așa bucuria a fost deplină.

Martirul național Ioan Ciordaș și Biserica Unită.*)

... Neamul, ai cărui fii, chiar și atunci, când amurgul vieții își scapătă asupra lor aripile lui de umbră, nu se înfiorează de groaza închisorii și a martiriului... în veci nu va pieri...

Ioan Ciordaș din Beiuș (4. 5. 1913) către tatăl său, protopopul Mihail, din Doba, județul Satu-Mare, atunci rob în temnița de Stat din Seghedin.

În ziua eroilor (6 VI. 1935) s'a inaugurat la Beiuș, în prezența maiorului Fundăeanu, reprezentantul M. Sale Regelui Carol II, a d-lui ministru al cultelor și artelor Alexandru I. Lapedatu, a reprezentanților diferitelor autorități și a unei mari mulțimi de popor, (10.000 de oameni!), monumentul martirilor naționali, Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș, uciși tâlhărește de bandele ungurești în noaptea de 3 spre 4 Aprilie 1919.

S'au proslăvit — și cu drept cuvânt — marile vrednicii naționale ale celor doi eroi, în deosebi ale celui dintâiu, care, deși tânăr, avea un întreg trecut de lupte și de jertfe pentru cauza noastră națională.

S'a vorbit mai puțin despre legăturile lui Ciordaș cu Biserica Unită, al cărei fiu credincios era, deși aceste legături nu sunt nici cele din urmă, nici cele mai neînsemnate.

Fiu de preot din Betfia, el crește cu prescură românească.

Studiile secundare le face la liceul călugărilor Premontrei, fiind intern în Seminarul eparhiei române unite din Oradea.

Astfel anii de supremă plasticitate spirituală, când i se formează adevărata fizionomie morală, tânărul Ciordaș îi petrece sub ocrotirea Bisericii.

Aici învață el dragoste de limbă și de lege, curaj, bărbăție, înfrânare, jertfă dacă e nevoie pentru aproapele său, frică de Dumnezeu.

Dar el nu e numai un beneficiar al Bisericii.

El știe să răsplătească binefacerile primite, ca elev, prin apărarea bărbătească ce ia Bisericii sale românești, cutropite de episcopia maghiarizatoare de Hajdu-Dorog.

Această apărare formează unul din cele mai însemnate capitole din scurta, dar glorioasă sa viață.

El va trebui scris odată amplu, luminos, în cea mai perfectă cunoștință de cauză.

*) Fragment după o lucrare mai mare, închinată de autor lui Gheorghe Pop de Băsești, cu prilejul apropiatului centenar (1 VIII 1935) al nașterii sale.

Neavând acum la îndemână datele și informațiile cuvenite, încercăm o schiță fugară.

Ciordaș e nu numai între fruntașii celor 20.000 de Români Uniți, cari se întrunesc, sub președinția lui Gheorghe Pop de Băsești, în 29 Maiu 1912, la Alba-Lulia, ca să protesteze împotriva înființării numitei episcopii, ci intră în toate comitetele de acțiuni. Întâiu, în cel mai larg de o sută de fruntași, cari prin reprezentantul lor, d-l Iuliu Maniu, prezintă Moțiunea congresului. Apoi, în cel mai restrâns de 50 de inși, însărcinat cu organizarea rezistenței naționale, în toate parohiile amenințate dela granița noastră de Vest. Pe urmă, în acela și mai restrâns de 20 de inși, ales în 27 Iulie același an, la Cluj. În sfârșit, între cei șapte avocați, însărcinați să apere pe preotul-martir Gheorghe Mureșan și pe cei 14 credincioși ai săi, din Moftinul Mic, în faimosul proces dela Satu Mare, din vara anului următor (1913). Pretutindeni, unde e primejdie și nevoie de ajutor, el e de față, îmbărbătând pe toți cu finuta, cu vorba, cu fapta sa pilduitoare.

Cât de temeinică și frumoasă e pledoaria lui Ciordaș pentru Moftineni! Cu câtă dibăcie și pătrundere nu dovedește el, din canoanele și rânduelile Bisericii, că, în altar, în sfânta sfintelor, n'au ce căuta cei nechemați! Mai ales nu, în timpul liturghiei, venind sgomotos cu »echipaj« dela prefectură, asistat de prim-pretor și alți slujbași calviniști ai Statului Maghiar, cu abatere dela itinerarul fixat, cum venise nenorocitul de Iaczkovics Mihály, vicarul episcopiei de Hajdu-Dorog, ucis de bomba dela Dobrițin! »Ce să mai comentăm aceasta?« — întreabă neuitatul erou-martir. — »Ne spune deslușit Iaczkovics că, nu cu bulla papii, nici cu calitatea lui de șef-revizor episcopesc, cu atât mai puțin cu prudența pastorală, ci cu trăsura prefectului a încercat să-și facă opinie și simpatie...«

Pledoaria își atinge scopul. Cei învinuiți pe nedrept sunt achitați. Atât sunt de convingătoare faptele și cuvintele de apărare ale lui Ciordaș. Judecători și opinie publică nu se pot împotrivi evidenței lor.

Luând cuvântul, în parlamentul maghiar, Csernoch János, metropolitul-primat al Ungariei de atunci, e nevoit să dezaprobe și el purtarea provocătoare a vicarului Iaczkovics, spunând că »n'ar fi fost îngăduit să intre în biserică atunci, când acolo se săvârșia liturghia«.

Cu adevărat ca'n basme e a cuvântului putere!

Bine înțeles, când cuvântul e expresiunea unui suflet de erou! Și Ciordaș are dela cine să învețe credință și eroism. Tatăl său, protopopul român unit, Mihail Ciurdariu, din Doba, județul Satu-Mare, e și el erou martir, care-și ispășește păcatul iubirii de neam nu numai cu pierderea »congruei«, adică a salariului cuvenit dela Stat, ci și cu trei luni și cinci zile robie în temnița din Seghedin, precum și cu amendă de o sută de coroane aur.

Când intră tatăl său în temnița unde ceva mai înainte robise Ioan Rațiu, Vasile Lucaciu, Iuliu Corianu și alți fruntași români, el îi adresează cuvintele memorabile din fruntea acestor rânduri: »Neamul, ai cărui fii, chiar-și atunci când amurgul vieții (tatăl său era om bătrân!), își scapătă asupra lor aripile lui de umbră, nu se înfiorează de groaza închisorii și a martiriului... în veci nu va pieri...«

Dar nu numai neamul și biserica, cu astfel de fii, nu vor pieri în veci; nu va pieri nici amintirea acestor fii binecuvântați. Virtuțile lor se vor aduce totdeauna ca pildă generațiilor viitoare și se vor slăvi din veac în veac.

P. Ioan Georgescu.

Incă o victimă a Sovietelor.

P. S. Sa Leonida Feodoroff.

Aflăm că episcopul unit Leonida Feodoroff, protonotar apostolic, exarh al Rusiei, în urma îngrozitoarelor chinuri îndurate în temnița din Moscova și în insulele Solovki, și-a dat obștescul sfârșit. El s'a născut la 4 Nov. 1879 în Petersburg, cum se numea Leningradul de astăzi. Studiile teologice le începe în orașul natal, pe urmă le continuă în colegiul pontifical din Anagni. În 1905 obține doctoratul în filosofie la colegiul de Propaganda Fide din Roma. Tot aici ia și licența în teologie. Studii de teologie mai face și la universitatea din Fribourgul Elveției. La 25 Martie e hirotonit preot la Istanbul (Constantinopol) prin punerea mâinilor episcopului Mihai Mirow, vicarul apostolic al Bulgarilor catolici. Luptând cu curaj pentru reunirea

bisericilor, el e exilat prin ucazul țarului Nicolae II în Siberia (1914). După prăbușirea țarismului, el dobândește un moment libertate. Atunci revine la Petersburg, unde lucrează cu mult zel. Arhiepiscopul și mitropolitul rutean din Lemberg (Lvov), Andrei Szeptickyj, îl numește exarhul Rusiei, iar Sfântul Scaun Apostolic al Romei îi dă titlul de protonotar apostolic. În curând, însă, izbucnește crâncena persecuție nu numai împotriva creștinismului fie catolic, fie ortodox, ci împotriva oricărei religii. Cu prilejul acestor persecuții îndură chinurile amintite la începutul acestei note. Pentru veșnica pomenire a defunctului, s'a oficiat un parastas în biserică rusească unită S. Antonie din Roma. La acest parastas a asistat și Cardinalul Sincero. P. Ioan Georgescu

O mult grăitoare faptă creștinească.

Increștăm știrea nu fără o aleasă și deosebită bucurie, subliniind în mod deosebit mărinimositatea, azi rară, a unor astfel de suflete creștinești. Nobilul gest e al soților Alexandru și Iuliana Silaghi din comuna Arded (jud. Satu-Mare), cari din munca mâinilor lor și din privațiunile ce și le-au impus, au lăsat o frumoasă moștenire de 9 (nouă) jugh. pământ, bisericii parohiale din numita comună.

Prin hărnicia senatului bisericesc și în mod deosebit prin aceea a D-lui Dr. Augustin Mircea, primcurator, s'a realizat din vinderea acestui pământ frumoasa sumă de 78.000 Lei.

Fie ca Bunul Dumnezeu să răsplătească mult grăitoare faptă creștinească a celor doi soți din Arded. Numele lor nu va fi uitat în rugăciunile ce se vor înălța dela altarul bisericii pe care au iubit-o așa de mult.

CRONICI

— **Iertarea cea mare la Tria.** În ziua de 23 Mai a. c. s'a celebrat cu mare asistență în comuna Tria din Bihor, iertarea cea mare. În vederea acestui scop, credincioșii noștri de acolo, au fost pregătiți prin predici, anume despre însemnătatea indulgențe celei mari. Bunii credincioși din acea comună au răspuns într'un număr frumos la chemarea noului lor păstor, Nic. Cristea, apropiindu-se foarte mulți de sfintele taine și îndeplinind în cea mai mare reculegere condițiile cerute pentru câștigarea darurilor legate de această indulgență. Popor cu frica lui Dumnezeu, a jertfit o zi de lucru, au lăpădat toată grija cea lumească, ca să-și înalțe sufletul la Dumnezeu izbăvirilor, pe care l-au rugat cu lacrimi în ochi — după celebrarea iertării celei mari — afară la țarină să păziască hotarul de intemperiiile naturii. Preoților, cari au dat concursul, Zurbău, Moza, Pitic, Miclăuș, Chișbora, răsplăta dela Cel de sus, li se cuvine, iar părintelui din loc și d-lui învățător Floruș G. care a condus corul tinerețului laudă pentru zelul cu care muncesc mână în mână la ridicarea morală a acestei comune.

— **Noul președinte al Academiei papale de științe.** În ședința sa din 26 Mai, Academia papală de științe »Nuovi Lincei«, a candidat cu unanimitate de voturi pe P. Gemelli, O. F. M., Rectorul Universității catolice a Sf. Inimi din Milano, la scaunul prezidențial al numitei Academii, pentru bieniul 1 Decembrie 1935 — 1 Decembrie 1937. Alegerea fiind prezentată Sf. Părinte, prin o scrisoare din 7 Iunie crt. Cardinalul Secretar de Stat comunică secretarului Academiei că Sf. Părinte a binevoit a-și da Înalta Sa

aprobare alegerii făcute. Astfel, scaunul prezidențial al vestitei academii, devenit vacant prin moartea prea de timpurie a Păr. Gianfranceschi S. I. e completat prin una din cele mai curate glorii ale științei.

— **Treizeci și nouă de luni în U. R. S. S.** Sub acest titlu s'a publicat la Praga, o carte a lui M. Rudolf, scriitor comunist, foarte cunoscut pentru nenumeratele articole scrise în presa franceză și germană iscălite cu pseudonimul »Charles«. În scrierile sale evident lauda și apărarea Sovietele. Originar din România, are o vastă cultură, cunoaște multe limbi și a luptat încă din tinerețe în rândurile comuniste. Urmărit de poliția din diferite țări pentru felul înverșunat cu care apăra credințele sale, a fugit în Rusia sovietică, țara visurilor și a dorințelor sale. Au fost deajuns 39 de luni pentru a-l vindeca radical de boala comunistă și s'a folosit de cel dintâi prilej ca să părăsească Sovietele, unde avea o bună situație, preferind acestei situații invidiabile, o existență nesigură în țările burgheze. În cartea publicată acum recent el afirmă că, în Rusia nu există nici comunism, nici socialism. Sistemul sovietic e, după el, cel mai slab și se întemeiază numai pe fățărnicie, pe înșelăciune, pe ingerințe și pe teroare. Comisariatul Externelor are două limbajii deosebite: unul pentru a vorbi comuniștilor streini și celalalt pentru diplomației. Istorisește și un incident interesant. Un anumit Petrovitch, încredințat din partea Comisariatului Externelor să primească la gară o delegație de comuniști turci, din nenorocire, s'a întâlnit cu misiunea diplomatică din Turcia, care sosea cu același tren, și și-a început cuvântarea de bun sosire îndemnându-și auditorii să lupte împotriva regimului de fier al lui Kemal Pașa. »Tovarășul« Florinsky, încredințat cu primirea misiunii diplomatice, sosind în acel moment cu greu putu repara cumva încurcătura provocată de Petrovitch. Rudolf afirmă că comuniștii streini părăsesc în mase teritoriile sovietice, preferind »libertății« sovietice chiar și închisoarea în țările lor de origine. Cartea întemeiată pe fapte concrete, va fi tradusă în diferite limbi.

Distincție rară.

Cu prilejul zilei de 8 Iunie, aniversarea Restaurației, M. S. Regele prin Decretul Regal Nr. 1556, a binevoit a conferi, printre mai multe persoane fruntașe ale vieții noastre publice, și Episcopului nostru diecezan, I. P. S. Sa Valeriu Traian Frențiu, ordinul „Ferdinand I.“

Intru mulți ani Stăpâne!

O importantă aniversare.

La 8 August se împlinesc 25 de ani de când S. Congregație a Sacramentelor a publicat Decretul **Quam singulari Christus amore**, prin care Papa Euharistiei, Pius X, a invitat la masa euharistică pe micii nevinovați, statorind că, copiii trebuie să se apropie de 1-a Impărtășanie îndată ce ajung la anii priceperii: adică aproximativ la vârsta de 7 ani.

Pentru a prăznui cu vrednicie acest mare eveniment, care a produs așa mult bine în suflete și în Biserică, numita S. Congregație, a luat fericita inițiativă de a organiza în lumea întreagă o Cuminecare generală a tuturor copiilor catolici. Acest singular praznic, va avea loc, conform modalităților ce se vor publica la vreme, în 15 August, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

— Din raportul general al secției economice-financiare (Nr. 4674—1934) a arhiepiscopiei și mitropoliei ortodoxe din București reținem aceste date prețioase și sugestive: »Sumele cheltuite în cursul anului 1934 cu lucrările arătate (construcții și reparații de biserici) se ridică la lei 40,156.809, dintre care se arată proveniența numai la lei 29 milioane 773.163... Astfel după datele ce ni s'au comunicat, proveniența acestei sume este următoarea:

Prefectura județului Ilfov	Lei	4,189.280
„ „ Prahova	„	159.000
„ „ Vlașca	„	736.830
„ „ Muscel	„	148.000
„ „ Dâmbovița	„	90.000
„ „ Teleorman	„	76.000
Dela diferite comune	„	5,813.490
„ enoriași și pantahuze	„	12,635.779
Din bugetele bisericilor	„	4.108.788
Dela bănci populare	„	1.510.000
„ Stat	„	66.000
„ Sf. Arhiepiscopie	„	40.000
„ diferite într. din jud. Prahova	„	205.000
Nespecificați	„	10,383.646
Total		Lei 40,156.809

Tot atât de însemnate sunt diversele donații de terenuri și de bani făcute de primării, județe sau de particulari. D. C. Angelescu, fost guvernator al Băncii Naționale, donează bisericii parohiale Bucșani-Vlașca, pentru pictură, suma de lei 220.000. (Vezi curierul arhiepiscopiei „Apostolul” din 15 Mai 1935 p. 196—197).

Intâlnire colegială de 20 ani.

Absolvenții liceului din Beiuș — promoția 1915 (seria I.—II.) — sunt rugați a lua parte la întâlnirea colegială de 20 de ani, ce va avea loc *Duminecă în 23 Iunie 1935*, după liturghie și parastas pentru profesorii și colegii morți, în sala festivă a liceului din Beiuș. Anunțurile se pot face la Păr. Dr. Aloisie L. Tăutu canonic în Oradea, (ștr. D. Cantemir. 36.

Cum se împacă în „Revista Teologică”.

Sibiu, N-rile Mai—Iunie a. c., de o parte, bizarul apel »despre unirea bisericii anglicane cu bisericile ortodoxe« de Georgius Leicester Marriott A. M., traducere din latinește (!) de Dr. G. Ciuchandu, iar de altă parte, excelentul articol de critică biblică »Isus în teologie«, câteva note cu prilejul centenarului apariției Vieții lui Isus de Fr. D. Strauss datorită d-lui Gr. T. Marcu. Acesta arată foarte bine marele păcat al protestantismului de-a fi proclamat »suveranitatea bunului plac în materie de credință«. Dacă acest păcat l-ar ispăși numai câțiva teologi, începând cu Strauss și sfârșind cu Alfred Rosenberg sau neopăgânul Ernst Bergmann, și încă ar fi foarte trist.

Ar fi o dovadă de ceea ce evanghelia numește sare stricată. Răul cel mare e, însă, că necredința »savanților« a molipsit cea mai mare parte a poporul german, chinuit de o criză sufletească, aproape fără precedent în ultimele patru secole. Și cu reprezentanții acestui protestantism nihilist cochetează și se pupă patriarhul Miron și câțiva chiriarhi ortodocși. Ce autoritate morală mai poate avea, de pildă, Raportul general al secțiunii culturale pe 1934 a arhiepiscopiei București către Adunarea eparhială Nr. 4616—1935 (Apostolul din 10 Mai 1935 p. 169)? De o parte se plânge de »atâtea curente străine de duhul ortodoxiei«, precum și de »propaganda religioasă a sectelor«, de altă se înfrățește cu episcopii Nugent de Lincoln, Lord Harold și F. G. Greg etc. Ce e această antinomie? Ne-ar putea lămuri frații dela una din cele două reviste?

Sinoadele protopopești

constitue subiectul unui interesant articol al Pr. I. Borza (Unirea, Blaj 8 VI, 1935). Sf. Sa arată că aceste sinoade nu-si prea ating scopul pentru care sunt instituite. Convocate și conduse ca de obicei, »pleci acasă aproape numai cu ce ai venit«. Se citește puțin și se discută și mai puțin. Autorul cere ca *exclusiv* protopopul să numească pe disertant, al cărui nume trebuie să rămână necunoscut. Disertația lui să se dea cu 7—10 zile mai înainte unui recensent destoinic, care să-i prezinte recenzia în scris. Citirea atât a disertațiilor cât și a recenziilor să o facă cel mai bun preot cetitor din protopopiat. Pentru sporirea bibliotecii protopopești ambulante cu cele mai nouă lucrări teologice, să se creeze fonduri, fie din cotizații, fie din alte mijloace. Nu ne putem însuși propunerea Pr. I. Borza în ce privește procurarea de cărți în limba maghiară, din ce în ce tot mai puțin cunoscută.

In legătură cu salarizarea de mizerie a clerului.

„Renașterea“ (Craiova, Mai 1935) se ocupă de câteva probleme importante. Ea prevede „vremuri grele“, o întoarcere la vremurile molitvelnicului, când bietul preot va fi nevoit să trăiască iarăși exclusiv din mila enoriașilor săi, fiindcă Statul, condus tot mai mult de francmasoni și liber-cugetători, nu vrea să mai știe de Dumnezeu și de Biserică. De aceea, cel dintău buget pe care-l atacă acum cu gândul de a-l desființa cu totul este acela al cultelor. În altă parte, elogiind discursul P. S. Sale Vartolomei, rostit în senat pentru apărarea preoțimii, se miră că sărăcirea clerului se întâmplă sub „un partid și un ministru, cărora le plăcea să se prezinte ca patroni ai ortodoxiei românești“.

Răul, credem noi, nu e fără leac. Dacă până acum partidele politice și-au bătut joc de biserici, cauza e că ele au izbutit să arunce între acestea mărul de ceartă. Au spus că biserica dominantă e nedreptățită față de celelalte biserici minoritare, ca să poată izbi în acestea. Când acestea au fost trântite la pământ, iată că acum vor să o doboare și pe cea dominantă. Directorul acestei reviste scrie, în același număr, ca despre o eventualitate aproape sigură: „Căci ia să ne transpunem în situația“ — zice d-sa — „că mâine ar putea să se producă o separație a Bisericii de Stat“... Doamne, ferește! zicem noi. Mai rău decât uciga-l toaca, ori ducă-se pe pustii! Admițând această ipoteză, înseamnă că admitem și recunoaștem Statul ateu, cea mai cumplită rățăcire morală a timpurilor moderne. Dacă State mari, vechi, puternice au plătit și plătesc scump aceste „experiențe“ politice sociale, al nostru poate să sucumbe cu totul. De aceea s'au jertfit 800.000 de creștini și de Români? Noi ținem cu sfințenie: Dați lui Dumnezeu cele ce sunt ale Lui și chezarului ceea ce i se cuvine!

BIBLIOGRAFIE

Religia strămoșilor de Dr. Nicolae Lupu, din timpurile cele mai vechi până la căderea imperiului Asaneștilor din Peninsula Balcanică (1250). Blaj, 1935 (296 pagini format 8° mare, 100 lei)

Autorul, prof. la Academia Teologică din Blaj, se ocupă de mereu actuala chestie a legii strămoșești. Pe bază filologică, dar mai ales istorică, el dovedește că această lege a noastră a fost cea romană latină, în dependența directă de Roma. Cea națională de astăzi a dominanților noștri are origini tenebroase, greco-slave și turano-tiranice. Cartea e scrisă cu multă serietà și obiectivitate, într'un stil clar, convingător. De aceea se va citi cu interes și cu plăcere. Are, însă, și lipsuri (episcopia de Tomis cu zece titulari, martirii dobrogeni, basilicele creștine din Tropaeum Traiani-Adamclisi, Axiopolis-Hinog etc.), provenite din necunoașterea literaturii științifice moderne, care, sperăm, vor dispărea la o eventuală nouă ediție. O recomandăm, totuși, iubitorilor de lecturi istorice.

— **Posesiunea și apărarea ei de Dr. Ioan Boroș**, avocat Oradea, 1935, 118 pag. Prețul 100 Lei. — Iată titlul lucrării recent apărute a cunoscutului avocat orădan, Dr. Ioan Boroș, fost Prof. supl. la Academia de Drept din localitate. Materia tratată e din cele mai vaste și fecunde. Pornind dela concret la abstract, autorul începe cu posesiunea în dezvoltarea ei (locul posesiunii în dreptul civil, păreri despre ea, elementele ei), pentru a ajunge apoi la noțiunea, definiția și dobândirea posesiunii specifice, efectele, pierderea și apărarea ei, etc. Dat fiind că precizarea sigură a doctrinei despre posesiune e astăzi de cea mai mare actualitate, și autorul s'a achitat pe deplin de sarcina ce însuși și-a luat-o scriind lucrarea, aceasta se impune dela sine.

— **Țara mea**, de prof. Elena Dr. Aciu, poem alegoric pentru copii, Cluj, 1935 31 pag., prețul ?

— **Cuiburi**, piesă ocazională de Paști pentru copii dela grădinițe. cu cântece și dansuri, in 3 acte, Cluj, 1936, 24 pag., prețul ?

Distinsa profesoară și publicistă ardeleană, D-na Elena Dr. Aciu, ne dă în aceste două gingașe producții literare material scenic potrivit pentru copii cu ocazia serbărilor naționale și ale Sf. Paști. În *Țara mea*, totul și toate o îndeamnă pe micuța copilă adormită alături de păpușa ei la dragostea de țară. Și zănela și pagii și semănătorii... Iar în *Cuiburi*, (inspirate desigur de duioasa viață a copilașilor lipsiți de părinți), autoarea ne descrie bucuria învierii și pentru orfani. Cu toată delicatetea și gingășia lor, însă, aceste bucăți teatrale prezintă unele greutăți când e vorba de reprezentarea lor. Chiar de aceea, d-na autoare observă că „acolo, unde posibilitățile tehnice sunt mai reduse, unele scene se pot omite, după aprecierea regisorului“. Pentru a procura adevărate mângâieri sufletești copiilor, ar trebui ca ele să nu lipsească dela nicio grădiniță ori școală primară. Se pot comanda dela autoare: Cluj, Str. Catedralei 1.

— **Manualul Serbărilor Școlare de Ilie I. Mirea** vol. II. cuprinzând conferințe, teatru, muzică, dansuri și recitări pentru cinci serbări școlare complete: 1. Serbarea Paștilor (Primăverii); 2. Serbarea sădării pomilor; 3. Serbarea Independenței (Zece Maiu); 4. Serbarea de ziua eroilor; 5. Serbarea încheierii anului școlar. Cu o prefață de I. Simionescu. Edilura „Cugetarea“, București IV, Str. Mătăsari 23. Format 8°, 224 pagini, 50 de lei.

Precum am arătat și când am înregistrat vol. I. al acestei lucrări, ea cuprinde material foarte variat, bogat, însă, din nefericire, inegal ca valoare literară-artistică. Alături de poezii de cea mai autentică inspirație datorite unor scriitori ca G. Coșbuc, St. O. Iosif, M. Codreanu, Z. și A. Bârsan, V. Militaru etc, găsim și altele care nu meritau cinstea de a fi desmormântate din colecțiile cotidianelor noastre. Așa e „Doi-na Crizei“ de Ion Manu cu versuri ca: „Frunzuliță de trifoi, Nu e criză, e crizoi“. Sau alte nostimade ca acestea datorite unor căpitani în retragere, invalizi de războiu etc., oameni de sigur vrednici de toată cinstea și atențiunea în viața de toate zilele, dar ale căror înseilări de cuvinte sunt departe de a mulțumi cele mai elementare cerințe de artă literară. De aceea lucrarea nu poate fi întrebuințată decât cu mare precauție.

Căminul „Sf. Augustin“ în București.

Cu data de 1 Mai 1935, Căminul »Sf. Augustin« de sub conducerea Păr. A. Barral, Asumpționist, și-a mutat sediul pe bd. Carol 61, într'un local mai spațios, care poate adăposti peste 50 de studenți.

Căminul este așezat chiar în fața statuei Pache Protopopescu din piața cu același nume, nu departe de Universitate, (dela gară tramv. 24).

Pe lângă condițiuni excepționale de lumină și de aer, de hrană abundentă și sănătoasă, studenții se bucură de o supraveghere serioasă atât din punct de vedere intelectual cât și moral.

Taxa de întreținere, în care nu se socotește nici spălătul nici îngrijirea medicală, este de 2000 lei pe lună. Se mai adaugă o taxă de înscriere și amenajament de 1000 lei anual.

Părinții doritori de a asigura băieților lor confortul, liniștea și seriozitatea necesară anilor de studii în capitală, să se adreseze Păr. A. Barral, rector, 61 Bd. Carol, București.